

STEFAN WĘGRZYN

PROFESOR JEAN CHARLES GILLE

Profesor J. Ch. GILLE, którego życiorys, działalność i osiągnięcia mam zaszczyt i przyjemność przedstawić urodził się 22 maja 1924 roku w TREVES. Ukończył paryską szkołę politechniczną, Wydział Nauk Ścisłych Sorbony. W 1946 roku wyjechał do Stanów Zjednoczonych gdzie uzyskał tytuł Master of Arts (Fizyka Stosowana) na Uniwersytecie w Harvard oraz odbył podyplomowe studia specjalne w Massachusetts Institute of Technology pod kierunkiem profesorów Gordon Browna i Alberta Halla.

Od 1950 r. rozpoczyna w Wyższej Szkole Lotniczej w Paryżu wykłady jako profesor wykładowca. W 1956 r. zostaje w tej uczelni profesorem tytularnym, w 1956 profesorem zwyczajnym i dyrektorem Ośrodka Badań Naukowych CERA. W 1962 roku zostaje powołany na stanowisko V-Dyrektora szkoły. Jednocześnie w 1956 roku zostaje zaproszony na wykłady przez Uniwersytet Laval w Quebec w Kanadzie początkowo na dwa miesiące w każdym roku jako profesor wizytujący, później od 1962 roku jako profesor kontraktowy a od 1963 jako profesor zwyczajny tej uczelni. Będąc już profesorem zwyczajnym Wyższej Szkoły Lotniczej w Paryżu Profesor Gille rozpoczął na Uniwersytecie Paryskim studia medyczne, ukończył je w 1963 roku otrzymując tytuł doktora medycyny.

Obecnie jest profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Laval w Quebec pozostając profesorem honorowym Wyższej Szkoły Lotniczej w Paryżu i utrzymując z nią ścisły kontakt. Profesor Gille jest znany powszechnie jako autor jednego z pierwszych monograficznych opracowań podstaw teorii regulacji. Jest to seria sześciu książek opublikowanych w latach 1956-60 wspólnie z profesorami Pelegrin i Decaulne w Paryżu w wydawnictwie Dunod.

Oto ich tytuły: Teoria automatycznej regulacji, Teoria i technika automatycznej regulacji. Teoria i projektowanie serwo-mechanizmów, Elementy i układy automatyki, Nowoczesne metody analizy systemów regulacji. Żeby właściwie ocenić wagę i znaczenie tej monografii trzeba się cofnąć myślą wstecz i przypomnieć klimat lat w których się ukazała, klimat pierwszej połowy lat sześćdziesiątych. W praktyce wielu różnorodnych dziedzin techniki zaczęły się wówczas coraz liczniej pojawiać układy samoczynnej regulacji. Ale teoria regulacji jako odrębna, samodzielna dyscyplina naukowa jeszcze nie istniała.

Dla realizowanych niezależnie od siebie układów samoczynnego działania brak było opracowania które by ten dorobek porzucany po różnych dziedzinach techniki zebrało, usystematyzowało i co najważniejsze uogólniło stwarzając naukowe podstawy dla szerszego perspektywicznego spojrzenia na zagadnienia automatyzacji. I właśnie wtedy jako jedna z pierwszych pojawiła się nakładem Dunod w Paryżu monografia trójki młodych francuskich inżynierów służby lotniczej: Gille'a Pelegrina, Decaulna pt.: Teoria układów regulacji.

Monografię tę cechowała przede wszystkim generalność ujęcia, uderzające w niej było wspólne jednolite potraktowanie dynamiki układów różnych typów fizycznych, mechanicznych, elektrycznych, hydraulicznych. Charakterystyczne było pokazanie jedności tych wszystkich wydawałoby się na pozór różnych zjawisk i zarysowanie teorii automatyki jako samodzielnej można powiedzieć międzybranżowej dyscypliny naukowej o własnych specyficznych ogólnych pojęciach podstawowych.

Praca Gille'a, Pelegrina, Decaulna była jedną z tych monografii, które nakreśliły zakres teorii regulacji jako odrębnej i samodzielnej dyscypliny naukowej i zdeterminowały ją jako jedną z podstawowych dyscyplin naukowych nowoczesnej techniki, techniki której cechą istotną jest automatyzacja.

Książki tego cyklu zostały przetłumaczone i wydane w kolejności chronologicznej w 1959 w Stanach Zjednoczonych - wydawnictwo Mac Graw Hill Book, w 1960 w Niemczech - wydawnictwo Oldenbourg, w 1961 w Związku Radzieckim w wydawnictwie Maszgiz,

w Polsce 1961 roku w wydawnictwie WNT, w 1962 roku w Rumunii-
w wydawnictwie Editura Tehnica, w 1963 roku we Włoszech w
wydawnictwie Etas Kompas a obecnie w Hiszpanii w wydawnictwie
Paraninfo.

Książki te przyniosły profesorowi Gillowi powszechne uzna-
nie i autorytet międzynarodowy. Prof. Gille zostaje jednym z
członków Międzynarodowej Konferencji Automatyki IFAC i wcho-
dzi w skład jego Komitetu wykonawczego. Specyficzny dorobek
naukowy prof. Gille'a koncentruje się na teorii nieliniowych
układów automatyki. Tej dziedzinie poświęcił najwięcej publi-
kacji opracowując zwłaszcza szczególnie zagadnienia drgań wy-
muszonych i podharmonicznych oraz teorię stabilności. Są to
tematy prac które referuje na kolejnych Kongresach IFAC. Kon-
takty profesora Gille'a z Polską datują się od 1958 roku od
pierwszych spotkań na terenie organizowanej wówczas międzyna-
rodowej organizacji automatyki. Dzięki temu można było pomy-
śleć o wzajemnej wymianie stażystów i stypendiów. Trzeba pod-
kreślić, że prof. Gille ułatwił naszym stażystom rozpoczęcie
swych studiów we Francji i tę wzajemną wymianę rozszerzał za-
chowując specjalnie żywe kontakty z Politechniką Śląską. Pod-
jął wspólnie z naukowcami polskimi badania w dziedzinie teorii
stabilności układów nieliniowych. Współpraca przynosi owocne
wyniki tak że prof. Gille może w listopadzie 1961 roku złożyć
oficjalną wizytę prezesowi Polskiej Akademii Nauk prof. J.
Groszkowskiemu i przedstawić mu i zreferować swoje rozpoczę-
te wspólnie z naukowcami polskimi prace z zakresu układów sto-
warzyszonych.

Prof. J. Groszkowski przedstawia te prace w Biuletynie PAN
i odtąd rozpoczyna się systematyczne publikowanie przez prof.
Gille'a i jego współpracowników prac w Biuletynie PAN oraz
przedstawianie ich na polskich Krajowych Konferencjach Auto-
matyki. Jedną z tych prac, praca współpracownika prof. Gille'a
przedstawiona tu w Gliwicach na III Krajowej Konferencji Auto-
matyki zostaje nagrodzona I Nagrodą naszego Ministra Szkolnic-
twa Wyższego i wręczona autorowi w Polskim Ośrodku Badań Nau-
kowych w Paryżu.

Trzeba podkreślić, że referując na terenie międzynarodowym swoje prace prof. Gille zawsze podkreślał swą współpracę z naukowcami polskimi.

W Polsce był trzykrotnie - raz w 1961 r. na zaproszenie Politechniki Śląskiej, drugi w 1964 r. na zaproszenie PAN i obecnie po raz trzeci na zaproszenie naszej Uczelni. Za każdym razem większość czasu swych wizyt spędził na Politechnice Śląskiej wygłaszając tu odczyty. Gorący wielbiciel muzyki Chopina i poezji Mickiewicza, nauczył się języka polskiego i niektóre z tych odczytów wygłaszał po polsku.

Za każdym swym powrotem z Polski prof. I.C. Gille składał swym kolegom francuskim jak najlepsze relacje o polskiej nauce i swym pobycie w Polsce zachęcając ich do rozwijania tej współpracy. Dzięki jego inicjatywie naszą Uczelnię odwiedziło wielu naukowców francuskich i nasza Uczelnia posiada dziś kontakty nie tylko z Wyższą Szkołą Lotniczą w Paryżu ale z Uniwersytetami w Tuluzie, w Lille, w Nante, w Quebec, w Sherbrooke.

Prof. I.C. Gille był też inicjatorem i tłumaczem na język francuski niektórych polskich podręczników z automatyki opracowując do nich przedmowy.

Po zakończeniu studiów medycznych na Uniwersytecie paryskim działalność naukowa prof. I.C. Gille'a skierowała się na badania w dziedzinie bioniki, konkretnie na badania mechanizmów regulacji poziomów hormonów wewnętrznego wydzielania i problemów sterowania mięśniami. Z tej dziedziny referował swoje prace w Śląskiej Akademii Medycznej w 1964 r. w Katowicach.

Prace z bioniki rozwija przede wszystkim w Quebec współpracując z profesorami medycyny tamtejszego Uniwersytetu. Z tej też dziedziny referuje obecnie najwięcej prac przede wszystkim na terenie Kongresów poświęconych medycynie i technice.

Kończąc wydamy mi się, że jest prosty i naturalny sens w tym, że Politechnika Śląska Uczelnia, która szczyli się pierwszym w Polsce Wydziałem Automatyki, powołała do grona swoich

pierwszych doktorów honoris causa - Profesora Jean Charles Gille'a, jednego z pierwszych nowoczesnych automatyków światowych, który tak bardzo przyczynił się do powiązania w tej dziedzinie prac francuskich i polskich naukowców.